02. נח. יחס חדש בין בעלי החיים לאדם לפני ואחרי חטאו. (בראשית עא/א)

1. **<u>מצב האדם אחרי החטא</u>**

בראשית ט 2: וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה [עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה וּבְכָל דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ]:

מכאן ולהלאה, יהא לכון דיוקנין דבני נשא, דהא בקדמיתא לאו הוו דיוקנין דבני נשא. מרגע זה, תהיה לכם דמות אדם (החיות תפחדנה מכם), כי לפני כן (מאז החטא הקדמון), לא הייתה לכם דמות אדם.

ת"ח בקדמיתא כתיב (בראׁ ט 6): בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וכתיב (בראׁ ט 5): בְּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ. כיון דחטו, אשתנו דיוקנייהו מההוא דיוקנא עלאה, ואתהפכו אינון למדחל מקמי חיוון ברא. מאז שחטאו, השתנו דיוקנם, שונה מדיוקנם (הראשוני) העליון, והיא הנותנת: והם פחדו מחיות בר.

2. **<u>מצב האדם לפני החטא</u>**

בקדמיתא כל ברייו דעלמא זקפן עייניו וחמאן דיוקנא קדישא עלאה וזעאן ודחלין מקמיה. בהתחלה (לפני החטא), כל בריות העולם היו מרימות את עיניהן, רואות דיוקן הקודש העליון (של האדם) והיו מזדעזעות ומפחדות ממנה. **כיון דחטו, אתהפך דיוקניהו מעינייהו לדיוקנא אחרא ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין קמי שאר ברייו.** ברגע שחטאו, דיוקן הדם השתנה לעיני החיות לדיוקן אחר והכל התהפך: בני אדם מזדעזעים ומפחדים משאר הבריות.

3. **<u>חיות בר תפחדנה רק מן הצדיקים שבמצב שלפני החטא.</u>**

ת"ח: כל אינון בני נשא דלא חטאן קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא, זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא עלאה, וכל ברייו דעלמא זעין ודחלין קמיה. כל אדם שלא חטא לפני רשב"ע ולא עבר על מצוות התורה, זיו דיוקנו לא השתנה מהדיוקן העליון, וכל הבריות מזדעזעות ומפחדות ממנו. **ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא אתחלף דיוקנא דלהון,** בשעה שהאדם עובר על מצוות התורה, דיוקנו משתנה. **וכלהו זעין ודחלין מקמי ברייו אחרנין, בגין דאתחלף דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו** האדם מזדעזע ומפחד לפני הבריות כי דיוקנו השתנה (ודיוקנו הראשון) נעלם ממנו. **וכדין שלטי בהו חיות ברא דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחזי.** כך חיות בר שולטים עליו כי אינן רואות את הדיוקן העליון כראוי (לאדם)[1].

4. **<u>הקב"ה ברך את נח באותה ברכה שברך את אדם.</u>**

ועל כך השתא, כיון דעלמא אתחדש כמלקדמין, בריך לון ברכה דא ושליט לון על כלא לכן, ברגע שהתחדש העולם (אחרי המבול) כבראשונה, ברך הקב"ה בברכה הזאת והמשיל אותם על חיות, **כמה דאת אמר וּ[בְ]כָל דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ. ואפילו נוני ימא** כולל דגי הים[2]**.**

ר' חייא אמר: בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ **מקדמת דנא** כך היה מאז מעשה בראשית**, דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא מסר כלא בידהון** כי כשברא הקב"ה את העולם, מסר את הכל (כל הבריות) בידיהם **דכתיב: (בראׁ א 28): וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם..."**

---

[1] מדרש תנחומא משפטים סי' יט: אריב"ל מהו יפול מצדך אלף הקדוש ברוך הוא מוסר לכל אחד ואחד מישראל רבוא ואלף מלאכים שיהו משמרין אותו ועושין לו דרך, ואחד מהן מכריז לפניו ואומר תנו כבוד לצלמו של הקדוש ברוך הוא ... כשהעונות גורמין הפורמא נגלה והאדם נשתטה ...

[2] לנח הותר בשר שבזכותו ניצלו, אבל נוני ימא לא ניצלו בזכותו והוצרכו להיתרא. (ניצוצי זהר): על פניו, לא הייתה זכות לאדם לשלוט על דגי הים כי נח לא הציל אותם. למרות זאת, הקב"ה נתן לאדם לשלוט עליהם.